

روابط ترکیه و اسرائیل در دوره حزب عدالت و توسعه
(نگاهی به تاثیر آن بر جایگاه ایران در منطقه)

همت ایمانی

www.ketab.ir

سرشناسه	: ایمانی، همت، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: روابط ترکیه و اسرائیل در دوره حزب عدالت و توسعه / همت ایمانی.
مشخصات نشر	: تهران: نشر انتخاب، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۶-۲۹-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: ترکیه -- روابط خارجی -- اسرائیل
موضوع	: اسرائیل -- روابط خارجی -- ترکیه
موضوع	: ایران -- روابط خارجی -- ترکیه
موضوع	: ایران -- روابط خارجی -- اسرائیل
موضوع	: ایران -- روابط خارجی -- ۱۳۷۴
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۹/۴۷۹DR / الف ۵۱۵۹
رده بندی دیویی	: ۵۶۱۰۵۶۹۴/۳۲۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۳۹۳۴۳

روابط ترکیه و اسرائیل در دوره حزب عدالت و توسعه
(نگاهی به تاثیر آن بر جایگاه ایران در منطقه)
همت ایمانی

طراحی جلد	قاسم تهرانی
حروفچینی	موسسه مهراد
لینوگرافی	هنر گرافیک
چاپ و صحافی	موسسه مهر
چاپ اول	۱۳۹۳
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
قیمت	۱۰۰۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۶-۲۹-۹

نشر انتخاب
ناشر کتاب‌های دانشگاهی

خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۱۲۶، طبقه چهارم

nashreentekhab.com

nashreentekhab@gmail.com

فهرست مطالب

فصل اول: نظریه‌های اتحاد در روابط بین‌الملل	۹
مقدمه	۹
بخش اول: رهیافت واقع‌گرایی	۹
مفهوم قدرت	۱۲
شاخه‌های واقع‌گرایی	۱۴
بخش دوم: مفهوم اتحاد	۱۶
تعاریف اتحاد:	۹
اهمیت اتحادها در روابط بین‌الملل	۲۸
بخش سوم: شکل‌گیری اتحادها در روابط بین‌الملل	۳۱
دلایل شکل‌گیری اتحادها	۳۴
علل خارجی:	۳۴
انواع اتحادها	۴۱
بخش چهارم: تداوم و افول اتحادها	۴۳
فصل دوم: تحولات روابط ترکیه و اسرائیل در دوره جنگ سرد و پس از	
جنگ سرد	۵۵
مقدمه	۵۵
نظام سیاسی ترکیه و اسرائیل	۵۶
بخش اول: روابط ترکیه و اسرائیل در دوره جنگ سرد (۱۹۴۵ تا ۱۹۹۰)	۵۹
پیشینه	۵۹
تحولات روابط دو طرف	۶۰
بخش دوم: روابط ترکیه و اسرائیل بعد از جنگ سرد (دهه ۱۹۹۰)	۷۲
شکل‌گیری اتحاد ۱۹۹۶	۷۶
تحلیل اتحاد ۱۹۹۶	۸۱
علل اتحاد ۱۹۹۶:	۸۲
اهداف ترکیه	۸۳
نگاه صاحب نظران به اتحاد ۱۹۹۶	۹۳
فصل سوم: تحولات روابط ترکیه و اسرائیل در دوره حاکمیت حزب عدالت و توسعه	۹۹
مقدمه	۹۹
بخش اول: روابط ترکیه و اسرائیل از سال ۲۰۰۰ تا نوامبر ۲۰۰۲	۹۹

بخش دوم: روابط ترکیه و اسرائیل از نوامبر سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۷.....	۱۰۲
گفتار اول: احزاب حاکم و استراتژی سیاست خارجی.....	۱۰۳
دکترین عمق استراتژیک.....	۱۰۴
گفتار دوم: روابط ترکیه و اسرائیل از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۷.....	۱۰۸
بخش سوم: روابط ترکیه و اسرائیل از سال ۲۰۰۷ به بعد.....	۱۱۵
بخش چهارم: همگرایی یا واگرایی.....	۱۲۲
گفتار اول: دلایل واگرایی در روابط دو کشور.....	۱۲۸
(۲) بهبود روابط ترکیه با ایران و سوریه و نزدیکی به اعراب در مقابل نارضایتی اسرائیل از آن.....	۱۲۹
گفتار دوم: دلایل عدم قطع روابط دو کشور.....	۱۳۹
(ب) عدم تمایل اسرائیل به قطع روابط.....	۱۴۵
فصل چهارم: تاثیر تحولات روابط ترکیه و اسرائیل در دوره حزب عدالت و توسعه بر جمهوری اسلامی ایران.....	۱۵۱
مقدمه.....	۱۵۱
بخش اول: سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بعد از سال ۲۰۰۰.....	۱۵۱
امنیت ملی ایران.....	۱۵۳
بخش دوم: فرصت‌های سیاسی و امنیتی ناشی از واگرایی روابط ترکیه و اسرائیل بر ایران در دوره AKP.....	۱۵۸
(۱) کاهش تهدید اسرائیل علیه ایران.....	۱۵۹
(۲) افزایش قدرت مانور ج.ا.ایران در منطقه در مقابل کاهش قدرت مانور اسرائیل.....	۱۶۱
(۳) بهبود روابط ایران و ترکیه.....	۱۶۳
(۴) کاهش احتمال بروز مناقشات در منطقه.....	۱۶۴
(۵) عدم شکل‌گیری ائتلاف‌های منطقه‌ای ضد ایرانی با محوریت اسرائیل.....	۱۶۶
(۶) شکست استراتژی بن‌گورین (اتحاد پیرامونی).....	۱۶۶
بخش سوم: راهکارها و پیشنهادهایی به تصمیم‌گیران سیاست خارجی ایران.....	۱۶۷
توجه منافع ملی، امنیت ملی، قدرت ملی.....	۱۶۸
اجماع در تصمیم‌گیری.....	۱۷۰
ژئوپلیتیک ایران.....	۱۷۱
تعامل به جای تقابل در سیاست خارجی.....	۱۷۲
تقویت غرور ملی.....	۱۷۳
منابع.....	۱۷۵

روابط ترکیه و اسرائیل در طول دوران جنگ سرد یک وضعیت ثابتی نداشته و با افت و خیزهای زیادی روبرو بوده است. هرچند که ترکیه جزو اولین کشورهایی بود که اسرائیل را در سال ۱۹۴۹ به رسمیت شناخت اما دو کشور در کنار مسائل مشترکی که داشتند، اختلافات قابل توجهی هم داشتند. روابط دو کشور از ۱۹۵۰ تا اواخر جنگ سرد در مواردی به هم نزدیک شده و در بعضی موارد هم دچار تنش شده است. ترکیه همیشه یک رویکرد واقع گرایانه‌ای را در سیاست خارجی خود در پیش گرفته است. در رابطه با اسرائیل، این کشور هم به منافع خود در منطقه و جهان عرب توجه داشته است و حساسیت اعراب را راجع به رابطه خود با اسرائیل در نظر گرفته و هم به فکر منافع خود در غرب و آمریکا بوده است.

با پایان جنگ سرد دو کشور ترکیه و اسرائیل بیشتر به هم نزدیک شدند تا جایی که در سال ۱۹۹۶ پیمان نظامی بین دو کشور به امضاء رسید و همکاری‌های دو کشور در زمینه‌های امنیتی، تکنولوژی نظامی و حتی مسائل اقتصادی گسترش چشم گیری یافت. دو کشور در زمینه‌های همکاری‌های تسلیحاتی، مانورهای نظامی، همکاری‌های جاسوسی و اطلاعاتی و مبارزه با تروریسم موافقت‌نامه امضاء کردند و همچنین در زمینه تجارت آزاد و حمل و نقل هم دو کشور همکاری‌های مناسبی را داشته‌اند. این اولین باری بود که دو کشور متحد استراتژیک هم می‌شدند. می‌توان گفت که در نزدیکی ترکیه به اسرائیل نقش نظامیان ترکیه بسیار مهم بوده است. نظامیان ترکیه که در سیاست خارجی این کشور نفوذ قابل توجهی داشته‌اند، همیشه متمایل به غرب بوده‌اند و نزدیکی آنها به اسرائیل هم در این راستا قابل ارزیابی است. نظامیان در ترکیه حافظ نظام سکولار این کشور و همچنین جهت‌گیری غرب‌گرایی که میراث آتاتورک می‌باشد، هستند. در ترکیه اسلام‌گرایان و به طور کلی عموم مردم دید مثبتی به اسرائیل ندارند. اما زمانی که نظامیان در ترکیه بیشترین قدرت را داشته‌اند، دو کشور هم روابط با ثبات تری را پشت سر گذاشته‌اند.

با روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه در ترکیه در دهه اخیر روابط ترکیه و اسرائیل و پیمان نظامی و اتحاد استراتژیک دو کشور در حاله‌ای از ابهام قرار گرفته است. از یک طرف اسلام‌گرایان در ترکیه به قدرت رسیده‌اند و این حزب نماینده مردم مسلمان ترکیه می‌باشد که حساسیت ویژه‌ای به مسئله فلسطین دارند و علاقه‌منداند که روابط خود را با جهان اسلام گسترش دهند. از طرف دیگر هم، این حزب در تلاش است که کارنامه موفق در سیاست خارجی و به ویژه در مسائل اقتصادی، برای اثبات کارایی خود در برابر نظامیان، به دست آورد. در چنین شرایطی رهبران حزب حاکم نمی‌توانند به روابط خود با غرب و امریکا لطمه وارد کنند. زیرا برای رسیدن به توسعه و پیشرفت و رشد اقتصادی به سرمایه و تکنولوژی غربی نیاز مبرم دارند. نزدیکی به غرب به خصوص امریکا هم در صورتی امکان پذیر است که این کشور سیاست‌های دوستانه و منطقی در قبال اسرائیل داشته باشد.